

զձէ Դպրաց Դասուն կազմակերպութեան պատմութիւնը, իսկ Արք. Տ. Ներսէս Ազ. Քնյ. Թափուզեան զրաւոր ծառով մը կը քացատէր զպրութեան զերը սուրբ-զրական բմբռնումով եւ ըստ Հայց. եկեղեցւոյ, եւ Վեհ. Հայրապետ, խօսելով ամէնէն վերջը զպիւրնեւ կատարած պաշտօնին վրայ, կը գովէ Այնթապի Դպրաց Դասուն մատուցած ծառայութիւնը, կը քաջալերէ զայն ու կ'օրհնէ եւ կը փակէ հանդէսը:

Դպրաց Դասը որոշած է այս 35 ամեակին հանդէսին առթիւ զոյացած եւ զոյանալիք զբաժան նուէրը յատկաւնել եկեղեցիին մը շինութեան Հաւաքի մէջ եւ այս մտքով զիմում պիտի լնէ Սյնթապի հայրենակիցներու եւ առհասարակ եկեղեցատէր Հայերու, որպէսզի զաղթականութեան պէտքին բա-

ւող շէնք մը ունենան եւ հոն կարող ըլլան շարունակել իրենց ծառայութիւնը:

ՍԻՌՆԻ սիւնակներուն մէջ համոյրով կ'արժանագրենք մասնաւոր նամակէ մը քաղուած այս տեղեկութիւնները, որոնք կապ ունին Այնթապի եկեղեցատէր հայութեան պատմութեան հետ, եւ պարտք կ'զգանք մեր համակրանքը յայտնել Դպրաց Դասուն, որ զաղթականի եւ տարագրի կեանքին մէջ իսկ կ'աշխատի ոգեւորելու եւ փառաւորելու աստուածային պաշտամունքը իր նուիրեալ ծառայութեամբ եւ զեղեցիք արուեստով, իրրեւ թանկագին նպատակ մը հաւատացեալներու հոգեւոր կեանքին շինութեան:

Բ. Ե.

ՀԱՒԱՏՔԻ ԵՒ ԿԱՐԳԻ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Գումարուած 3-21 Օգոստ. 1927, ի Լոզան (Ջուիցեղիա)

[WORLD CONFERENCE ON FAITH & ORDER]

Բացման Պաշտամունքի Մայր Եկեղեցւոյ Լոզանի

Տեղեկագրեց՝ Ղեկն/Դ ԵՊԱ. ԴՈՒՐԵԱՆ

Հաւատքի եւ Կարգի Համաշխարհային Ժողովը սկսաւ Օգոստոս 3 Չորեքշաբթի առաւօտ ժամը 10ին Լոզանի Մայր եկեղեցւոյ մէջ քացման պաշտամունքով մը: Պաշտամունքի ներկայ էին Ամերիկայի եւ Եւրոպայի զրեթէ բոլոր Բողոքական եկեղեցեաց, Արեւելեան Հին եկեղեցեաց ինչպէս եւ Հնդկաստանի, Չինաստանի եւ Ճապոնի նոր եկեղեցեաց պատգամաւորները բոլորն ալ իրենց եկեղեցական եւ ազգային տարազներով եւ իւրաքանչիւր պոտգամաւոր կը կրէր իր մեկնոցին լաւշամաքին վրայ իր աւուր եւ հանգամանքը ընտրող բոլորածու սպիտակ պիտակ մը:

Լոզանի Մայր եկեղեցիին Հովիւը Pasterur Gustave, որ մեծ համակիր մըն է Հայ Ազգին եւ եկեղեցւոյն, եւ որ Տաճարին մէջ լաւագոյն տեղը բաւելաւած էր ինծ, քացումը կատարեց արտասանելով շատ գեղեցիկ ոգեկոյում մը եւ կարգադով նշանակալից բանի մը համարներ Ս. Գրքէն:

Հաբիւր երկու եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ որոնք թուով 500 ի կը հասնէին, շատ յազիչ կերպով երգեցին յատկապէս Քրիստոնէական Համաժողովներու համար պատրաստուած Communio երգարանէն: Համաժողովին նախագահն եղող Քեր. Շր. Charles Brent, Նիւ Եորքի (Արեւմտեան մասի) Եպիսկոպոսը, որ կը նախագահէր այն պաշտամունքին, արտասանեց ազօթք մը. յետոյ բոլորը յաւակայտաւ տառասանեցին իրենց մայրենի լեզուաւ «Հաւատամքը: Շատ խորհրդաւոր պահ մըն էր այն: Ինքնամոխիւմի վայրկեանէ մը վերջ Պրէնթ եպս. արտասանեց քարգ մը՝ որ պերճախօս էջուած մըն էր միութեան իրեն ընտրան ունենալով Յովհ. Ժէ. 20-23 համարները:

Քարգը վերջաւայում կրկին Communio երգարանէն երգ մը երգուեցաւ, եւ ապա իւրաքանչիւր որ միաբերան իր մայրենի լեզուաւ Տէրունական Ազօթքը արտասանեց:

Սոս պաշտամունքը իրապէս եղաւ սուրբ եւ զինչ լոյս մը, նման առաւօտեան պայծառափայլ Արուսեակին՝ որ կարծես կը ցոլանէ Աստուածային սէրը:

Բացման Նիստը

Բան վայրկեան վերջ Համաշխարհային Ժողովի անդամներն հաւաքուած էին Aula du Palais de Rumineի ընդարձակ սրահին մէջ, այս պալատը շատ մօտ է Մայր եկեղեցւոյ:

Արահին զպեւաղակին վրայ, ուր կը բազմէին Պրէնթ եպս. եւ Գործադիր Յանձնաժողովի ուշադրաւ անդամները, կը նշմարուէր Պետական Խորհրդականը Mr. Dubuis. Տեսուչ Հանրային Կրթութեան եւ Կրօնից, Պրէնթ եպս. խօսք տուաւ Կառավարական ներկայացուցչին: Mr. Dubuis բարձր գալուստ մաղթեց ժողովականաց յանուն Նահանգի Կառավարութեան եւ Լոզան քաղաքին եւ շնորհակալութիւն յայտնեց ընտրուած ըլլալուն համար այդ քաղաքը Համաժողովին համար եւ եղբակցաց: «Որքան ալ ազնիւ ըլլան նպատակները զորս կը հետապնդէր, պիտի հանդիս տաւորի զլլոման վէճերու խոչընդոտներու մեր ծանօտ վրայ եւ շատ ապահով չէ որ համառօտ առաջին առթիւ լուծելու տարրեր առաջադրուած խնդիրները եկեղեցւոյ Միութեան անակէտով, Նաեւ տուած ըլլալու համար մեր վիճարանութեանց բանի մը բարեբաւարիկ խոտորումներ, պիտի հրաւիրէին մասնաւորա-

պէս Համաժողովդ գալու. վայելիւ մեր գեղեցիկ լճակը իր հրճուալի կողմերով, ուր պիտի տեսնէք մեր երկրին քաղցրութիւնները: Ասիկա թէքեւս պիտի ըլլայ մեզ համար արդար հանգիստ մը նոր ոգեւորութեամբ եւ արիւթեամբ վերստին ծնունդելու մեր պարտականութեան եւ կազմելու համար այն տիեզերական դաշինքը, որ միջազգային բարօրութեան տեսակէտով կենսական պէտք մը նկատուած է:

Գեր. Պրէնթ Եպս. ի զիմաց ժողովականաց շնորհակալութիւն յայտնեց Mr. Dubuis ի, որմէ ետք ժողովը յայտնեց միակ բբաւ հանգուէկայ Robert Gardiner ի մասին դրուատի մը: Gardiner ՝ Քրիստոնէական տոյն Համաժողովին յղացողներէն մին եղած է Գեր. Պրէնթ Եպս. ի հետ, որ տակաւն 3 ասորի տաւալ մնաւ էր, չկրնալով վայելի երկար տարիներու աշխատութեանց արդիւնքը: Եկեղեցւոյ Միութեան համար նուիրուող այս մեծանուն առաջնական յիշատակին համար միածնութեամբ բուէր-կուեցաւ իր ծննդավայրի Մայր Եկեղեցիին մէջ արծաթեայ տախտակ մը գծողով իր յուշարձան:

Համաժողովի առաջին նիւթն էր բաւ նբաքի «Միութեան Կոչք»: Գերմանացի Professeur Dr. Werner Elert, բացատրեց թէ բրիտանեայ ժողովրդաց ամենամեծ ջանքը պէտք է ըլլայ բրիտանական Միութիւնը իրականացնելը: Միացեալ Եկեղեցւոյ միջոցաւ է որ ոչ բրիտանեայ աշխարհը հաստատի պիտի գայ եւ բոլոր մարդկային ընկերութիւնը պիտի մարքագործուի ընդդիմամասու ուժերէ եւ քաղութիւններէ: Ապա Պոլսոյ Տիեզերական Պատրիարքի ներկայացուցիչ Գեր. Գերմանոս մետրապոլիտն նշանակալից քանխօսութիւն մը կարդաց: Ան բուս. «Բաժանման երկար շրջանէ մը վերջ Արևելեան Օրթոքսոս Եկեղեցին բարեբախտ կ'զգայ ինքզինքը միացած տեսնել Արևմտեան երիտասարդ Եկեղեցիներու հետ: Օրթոքսոս Եկեղեցին չէր կրնար անաբրբեր մնալ միութեան նուիրական շարժումն: Ան տակաւն կը մերժէ զաղափար այնպիսի միութեան մը՝ որ նպատակ ունի ուրիշ Եկեղեցեաց ընկերութեանց: Մետրապոլիտը ի յայտ բերաւ այն ընդոռն կէտերը, որոնցմով կարելի է դիտութեամբ իրականացնել համաձայնութիւն մը: «Այդ ընդոռն կէտերը հաստատուած են առաջին ութ դարերու բրիտանեաներէ՝ բուս, եւ աւելցուց. «Կատարելայ միութիւնը մէկ օրէն կարելի չէ որ ըլլայ»: ապա մաղթեց որ Լոզանի Համաժողովը բերէ շինութեան վէճ մը. Աստուծոյ օրհնութեամբ օժուն:

Յետոյ իրանտալի Արքեպիսկոպոսը Գեր. Արմակ չերմալին կոչ մը ըրաւ Եկեղեցեաց Միութեան. ան դրաւ այն սկզբունքները որով կարելի էր վարել Համաժողովի վիճարանութիւնը: «Երեզ մը չէ այս Համաժողովը ըսաւ ան, եւ միութեան կոչը ինքն մեր Տիրոջ Յետախ կոչն է»:

Նոյն իմաստով եւ ու ոգով խօսեցաւ Professeur Eugene Choisy եւ ցոյց տուաւ թէ Եկեղեցեաց Միութիւնը որքան բազմալի դարձած է առէն կողմ, մասնաւորապէս հեթանոս երկիրներու մէջ ուր զանազան Առաքելութիւններ կ'աշխատին. պէտք է բուս ունենալ մատահութիւն եւ հաստատ Համաժողովի աշխատութեանց միութեան գործին մէջ:

Բոլոր արտասանուած ճառերէն վերջ կը կարդա-

ցուէր Թարգմանութիւններ. Եթէ քանիտը Անգլ. կարգար իր ճառը՝ կը Թարգմանուէր Գերմաներէն եւ Ֆրանսերէն, եւ փոխադարձաբար:

Սոյն նիստին մէջ Համաժողովը իր Դիւանին Փոխ Դատագրած անուանեց Dr. Alfred Garvie, Քարտուղար Dr. Ralph Brown եւ Dr. George Zabriskie Գանձապետ Գործադիր Յանձնաժողովի. ուրիշ անուանումներ ալ տեղի ունցան, ի մասնաւորի յիշատակելի է Miss Lucy Gardner ի անուանումը. իր պաշտօնական ժամանակաշափ մշտացոյց, Աստուանք պէտք պէտք չէին խօսել աւելի քան 12 վայրկեան:

Ն Ի Ս Տ Ա.

4 Օգոստոս 1927, ԵՃ.

Այսօրուան նիստը իր ուսումնասիրութեան նիւթին համար նշանարան ունէր սա խօսքը. «Եկեղեցւոյ Պատգամը Աշխարհի՝ Աւետարանն է»: Նախ խօսեցաւ Պերլինի Համալսարանի փրօֆէսորներէն եւ նոր կըստակարանի յանձնըն ընագրի ուսումնասիրութեանց մէջ մեծ ներդրակութիւն նկատուող Dr. Adolf Deismann. ան բուս. «Մարդկային ընկերութիւնը փոխակերպուող եւ կենսագործող արդիւնք Աւետարանն է. Եկեղեցին մարդկութեան բոլոր սուրբ անկանքներէն եւ յախտներէն զոտանալու ջանքերուն գործցումը Աւետարանով միայն կրնայ գտնել, պաշտամունքներ, ծէսեր երկրորդական կը մնան եւ կը խափանեն նոյն խիշ շատ անգամ Աւետարանի լոյսը»: ան շեշտեց պէտքը եւ կարեւորութիւնը Աւետարանութեան (Evangelisation) եւ բուս. «Ան՝ տար մէջ կը կայանայ զիստար գործը բոլոր աշխարհի Եկեղեցեաց: Ինչ որ ալ ըլլան իրենց պաշտամունքներ, դատանութիւններ, Քրիստոսի Աւետարանը պէտք է հիմը կազմէ Քրիստոնէական հաստատիւն»:

Նոյն նիւթին վրայ խօսեցաւ նաեւ Rev. William Adams Brown, մէկը ամենածնունդս Ամերիկացի Աստուածաբաններէն եւ անգամ Նիւ-Եորքի Աստուածաբանական Ուսումնարանի Faculté ին: Ան ի մէջ այլոց բուս. «Չբուսականաց զիստայ թէ Աւետարանը ինչ կը նշանակէ. այլ թէ Աւետարանին համար ինչ պէտք է ընենք կամ բրած ենք: Փոխանակ հաւատարմի, խորհուրդի, պաշտօնէութեան եւ Քրիստոսի անձին ընտրութեան քանոններով մէջ փնտռելու միացման կապը, Աւետարանը ընենք միացման կապը, որով միայն պիտի կարելի ըլլայ անհատական, ընկերական կեանքի մէջ փոփոխութիւններ բերել, եւ զամբ պիտի ըլլանք ընդարձակ եւ հաստատուն համաձայնութեան գտնի որ մարդկութեան համար: Եթէ պիտի յամառինք մեալ հին ուղղութեան մէջ. այդ պիտի նշանակէ թէ Աստուած տակաւին չէ խօսած մարդկութեան իր լաւագոյնը, այդ պիտի նշանակէր թէ Յիսուս տակաւին չէ կրցած իր գործութիւնը ի գործ դնել աշխարհը կերպափոխելու համար եւ թէ Աւետարանի պաշտօնէութիւնը միջիօնաւոր անօթի եւ ծարաւի սիրտերու վիճակէն կ'անկողանայ»:

Խօսեցաւ նաեւ Ամերիկեան, Գերմանական, Զինական, Ներդրական, եւ Բոլոնիական Եկեղեցեաց պատկանող Եկեղեցականներ եւ աստուածաբանական հեղինակներ, եւ ամէնքն ալ բացատրեցին թէ

Աւետարանէութիւնը պէտք չէ սահմանափակել միայն Քրիստոնէական աշխարհի մէջ, այլ պէտք է հեթանոս աշխարհը մասնակից ընել Աւետարանի շէնորհներուն եւ բարիքներուն: Դարձեալ շեշտեցին թէ հեթանոսութեան դարձը կրնայ իրականանալ Միացեալ Եկեղեցեաց ուժին ազդեցութեամբ: Եկեղեցեաց միութեան ուժը վարդապետական հարցերու մէջ համաձայնելով չէ կարելի իրականացնել. ոչդպիսի միութիւն մը աւագի վրայ հիմնուած շինութեան կը նմանի որ խախուտ է եւ շուտով կը լանդուի:

Ի վերջոյ Professeur Wilfred Monod մին Ֆրանսական Բողոքականութեան պետերէն. խիստ ծանօթ քարոզիչ Բարիդի Կալվինականաց Տաճարին, պարզեց թոյլը այն պատճառները որոնց հետեւանքով Աւետարանը մօտիւն մէջ մնացած է, եւ ըսաւ. «Արդ՝ կը հարցնեմ ձեզի, ո՞վ է պատճառը որ Աւետարանը ծածկուած է մարդկութենէն, դուք թեւեւ ըսէք. մեզրն է պատճառը. բայց ես պիտի ըսէի, պատճառը բուն իսկ եկեղեցիներն են: Եկեղեցիներու միմեանց դէմ անվստահութիւնը, միմեանց դէմ մրցակցութիւնը, միմեանց դէմ նոյովքը, ահա պատճառը որ Աւետարանը մնայ խափանուած մեզմէ: Ու կոչըրաւ թոյլը եկեղեցեաց որ Աւետարանը բարձր պահեն ի զօրծ դնելով անոր փրկարար թելադրութիւններն:

Ն Ի Ս Ո Ն.

5 Օգոստոս 1927, Ուր.

Այսօրուան նիստին մէջ նկատողութեան առնուելիք նիւթն էր. «Եկեղեցւոյն Բնութիւնը»: Յունատա-

նի Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ պետը Իրիստոթոմոս Արքեպիսկոպոս չկարենալով ժողովի ներկայ ըլլալ, իր ներկայացուցիչն Dr. Hamilear Alivizatos, Աթէնքի Համալսարանին Ուսուցչապետը կարգաց Արքեպիսկոպոսին Տառը, որով ան կը քացատրէր թէ եկեղեցին մի. սուրբ. ընդհանրական եւ առաքելական է: Արքեպիսկոպոսին ուղերձէն վերջ Նիւ Եօրքի ժողովրդական Եկեղեցւոյ ներկայացուցիչ Rev. Parkes Cadman կարգաց իր ուղերձը: Յիշեալը որ սիրուած հեղինակութիւն մըն է եւ միշտ ունեղիրներու հոծ բազմութիւն մը կ'ունենայ կ'ըսուի երբ ամէն անգամ որ խօսի, Համաժողովի մէջ ալ կրցաւ ամէնուն ուշադրութիւնը իրեն դարձնել իր աւելցնող պերճախօսութեամբ ու յստակ բացատրութիւններով: Ան ըսաւ. «Եկեղեցւոյ արարիչն Աստուած է. Դիուիք Յիսուս Քրիստոսն է եւ անոր կենդանարար աղբիւրը Ս. Հոգին է: Թէեւ մէկ Քրիստոս եւ մէկ եկեղեցի կը դաւանինք, բայց միշտ կարծեաց զանազանութիւններ գոյութիւն ունեցած է եկեղեցւոյ պատմութեան ընթացքին մէջ: Այս պարագան ըստ ոմանց կարծեաց հետեւանք է Ս. Հոգւոյն շնորհաց զանազան պարզելներուն, ըստ այլոց Շշմարտութեան բացատրութիւն եղանակի եւ ըստ այլոց մեղքի: Անո՞ր բուն իսկ տոյն պարագան քննելու համար է որ հոս հաւարուած ենք եւ պիտի աշխատինք բառաւոր այն պատճառները որ կ'արգիլեն իրականելի Տիրոջ բազմանքը, որ ուրիշ բան չէր բայց եթէ «որ անոնք մի ըլլան»:

Նոյն խմատով խօսեցան Նաեւ Գալիլայաց Սօֆիայի մետապոլիտ Գեր. Սթէֆան Արքեպիսկոպոս, Մանչեսթրի Անկլիքան Եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսը Rev. Temple, եւ այլք:

(Շարունակելի)

ՆՇԻԱՐՔ ՆԱԽՆԵԱՑ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. Ե. ՓՐԵՄԻ Ա. ՍՈՐԻՒՈՑ

ՎԵՇՏԱՍԱՆ ԱՍԱՑՈՒԱԹՔ ՎԱՍՆ ՆԻԿՈՍԻԴԵԱՅ ՔԱՂԱՔԻՆ

Շար. ՍԻՈՆ ԹԻՒ 1116)

ՉՈՐՐՈՐԿ. ՎԱՍՆ ՆԻԿՈՍԻԴԵԱՅ: (1)

Մտցեն ի սուգ ապաշխարողք սիրելիք ապաշխարութեան, զի փակեալց դուռն ընդդէմ նորա բարկութիւն ի ժամ փրկութեան: Ոչ եմուտ ըստ սովորութեան յատեան առաջի դատաւորին, զի խորզով եւ մոխրով լուծեց զդատաւճիւն քաղաքաց: Խաւսող է յոյժ յատենի ապաշխարութիւն, առաջի դատաւորին բազում կաշառութեւ:

(1) Վերնագիրը կարմրաղեղով գրեալ է ի լուսանցս գորդի Դ.

ընծայիւք մտանէ եւ հանէ զփրկութիւն: Յանգալի է ամենեւին թագաւորն. յորժամ կացցէ առաջի մեծութեանն տորածեալ զխորզ իւր եւ ցանեալ մոխիր: Կորացուցեալ զգլուխ (2) իւր, եւ արտուած գոյն իւր: Ծունդք իւր կրկնեալ են յաղաթս, ձեռք իւր կապեալ են ի խնդրուածս: Չայն ողորմ ի բերանոյ իւրմէ. լալիւն ստէպ յաշաց իւրոց: Յորժամ տեսցէ զնա բարկութիւն մեծի, ժառթեամք մեծաւ յաղթէ՝ նմա: Սուր մերկ եթէ տեսանէ զնա, ի

(2) Ի վերայ տողին եղեալ յուղղչէն: